

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی و درمانی شاهرود

مقابله با قاچاق کالاهای حوزه سلامت

معاونت غذا و دارو

دانشگاه علوم پزشکی شاهرود

اداره نظارت بر مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و
بهداشتی

شماره تماس مستقیم پاسخگویی به شکایات
مواد غذایی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی:
۳۲۳۹۳۸۲۰

دولت ها در راستای مسئولیت خود در حفظ بهداشت و سلامت شهروندان ، اهرم های نظارتی و دستگاه های کنترل کننده ویژه ای تدارک می بینند تا بر تولید و عرضه کالاها نظارت نمایند. در کشور ما نیز دستگاه-هایی چون وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مسئول نظارت بر کیفیت کالاهای سلامت تولید شده در داخل و یا کالاهای وارداتی هستند تا مبادا به دلیل تولید یا واردات کالاهای غیر بهداشتی و بی-کیفیت ، سلامت اجتماع به خطر افتد .

آنچه در روند قاچاق کالا اتفاق میافتد این است که افراد یا شبکه هایی از مجاری غیر مجاز کالاهایی را بدون اعمال نظارت دستگاه-های مسئول روانه ی بازار کرده و یا با استفاده از گریزگاه های موجود در مبادی رسمی ، کالای خود را به دور از هرگونه اعمال کنترل کیفی و بهداشتی عبور می دهند . در هر دو صورت احتمال اینکه کالای عرضه شده به گونه ای از نظر کیفیت و رعایت الزمات قانونی مشکل داشته باشد زیاد است. از طرف دیگر به دلیل این که نیروی انتظامی و دستگاه های مسئول کشف کالا وظیفه دارند تا به کشف و ضبط کالاهایی که به این شکل روانه بازار می گردند ، بپردازند ، قاچاقچیان ناگزیر از به کارگیری ترفندها و شگردهای خاص در بسته بندی، جاسازی ، حمل، نگهداری و عرضه کالاهای قاچاق هستند و این موضوع نیز سبب فاسد شدن و از دست رفتن کیفیت و سلامت کالاها میگردد

سلامتی تاجیست بر سرفراد سالم

که فقط بیماران آنرا می بینند

محصولات تقلبی بالای جان شماست

مراقب سلامتی تان باشید

سازمان
کنترل و نظارت
داروهای
کشور

گرانبهاترین و ارزشمندترین نعمت الهی است و طبیعی است که هیچ عقل سلیمی نمی-پذیرد که فرد آگاهانه سلامت خود را به خطر اندازد و وارد کردن زیان به سلامتی و انجام هر عملی که مستلزم زیان جسمی باشد از نگاه شرع مقدس اسلام نکوهش و تحریم شده است .

بدیهی ترین و ساده-ترین عاملی که سلامت فرد و جامعه را به خطر می-اندازد ، مصرف خوراکی ها و آشامیدنی هایی است که به هر دلیل سالم نیستند . پاره ای از مواد غذایی به دلیل استفاده از مواد نامناسب در تولید ، رعایت نکردن اصول بهداشتی در تولید و عرضه ، تقلب ، شرایط نامناسب نگه داری و همانند آن زیان آور هستند و از این رو سلامتی مصرف کننده ی غالباً ناآگاه را تهدید می کنند. دارو ، شوینده ها و لوازم آرایشی گروه دیگری از کالاها هستند که مصرف آنها بی نهایت حساس و تاثیرگذاری انواع نامطلوب و نامرغوبشان بر سلامت جسم و روان آنی و گاه غیرقابل جبران است .

و در نهایت کالاهای مصرفی بادوام نظیر ملزومات و تجهیزات مصرفی پزشکی را می توان ذکر کرد که در صورت نداشتن کیفیت لازم می توانند مخاطرات جدی به همراه داشته باشند هرچند این مخاطرات چون دو گروه کالایی یاد شده-ی پیشین محسوس و زودهنگام نباشد . بنابراین کالاهای سلامت محور شامل داروها، مکمل ها، مواد غذایی، خوراکی و آشامیدنی، محصولات آرایشی و بهداشتی و ملزومات و تجهیزات پزشکی می باشد که به علت حساسیت بالای این اقلام کنترل و مبارزه با آن باید جدی تر باشد.

در دهه‌های اخیر حفظ سلامت و منافع مصرف‌کنندگان در قلمرو وظایف و مسئولیت‌های اولویت‌دار بخش دولتی، خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی قرار گرفته و امروزه در بسیاری از کشورها مقررات و سیاست‌های تجاری در مورد تولید، واردات و عرضه محصولات خاص (که به سلامت و رفاه افراد جامعه ارتباط دارد) وضع و به‌مورد اجرا گذاشته می‌شود تا از مصرف کالاهای زیان‌آوری که سلامت مصرف‌کنندگان را به خطر می‌اندازد، جلوگیری شود. با توجه به وظایف حاکمیتی که سازمان غذا و دارو و وزارت متبوع در برابر سلامت و حفظ حقوق مادی و معنوی افراد جامعه برعهده دارد، راهکارهای بسیاری اندیشیده شده و به‌مورد اجرا گذاشته می‌شود تا این که مردم بتوانند از تغذیه و مصرف سالم و مطمئن بهره‌مند گردند. با این حال سودجویان فراوانی نیز هستند که با انواع شگردها و ترفندها از کنترل‌های قانونی می‌گریزند و با تولید و عرضه‌ی کالاهای نامرغوب، نامناسب و زیان‌آور، حقوق اجتماع را پایمال و سلامت و بهداشت مردم را به خطر می‌اندازند

کالای قاچاق و سلامت اجتماع

صرف نظر از علل ورود کالاهای قاچاق به بازار و دلایل مختلف خرید و مصرف آن توسط خانواده‌ها که گرچه موضوع بسیار مهمی است، به‌طور مسلم هیچ خانواده‌ای حاضر نمی‌شود در شرایط عادی به خاطر منفعت مادی سلامتی خود و خانواده خویش را با مصرف کالایی که می‌داند یا حتی گمان می‌برد زیان‌آور است به خطر اندازد. بنابراین از جهت بهداشت و سلامتی، مصرف کالاهای قاچاق ریسک بزرگی است که اغلب غیر قابل جبران است.

گرایشی که به خرید این گونه کالاها در نزد مردم وجود دارد یا از سر اضطرار است یا به دلیل ناآگاهی. اضطرار، خاص خانواده-های کم-درآمد که به دلیل ناتوانی مالی در خرید کالای مطمئن غیرقاچاق به قبول چنین ریسک هولناکی تن می دهند. البته در اغلب موارد فقر مالی با فقر فرهنگی نیز عجین است. یعنی اینگونه مصرف کنندگان از شناخت و درک پیامدهای خطرناک بهداشتی مصرف این کالاها، ناتوان هستند. بنابراین مشکل اساسی ناآگاهی افراد جامعه نسبت به مخاطرات و عواقب مصرف کالاهای قاچاق است که آنها را به خرید این کالاها متوجه می سازد.

مشکل اساسی، ناآگاهی افراد جامعه نسبت به مخاطرات و عواقب مصرف کالاهای قاچاق است که آنها را به خرید این کالاها متوجه می-سازد

هر قسم از کالاهای قاچاق می تواند به خاطر شرایط خاص تولید، نگهداری، بسته بندی، حمل، عرضه و مانند آن برای سلامت مصرف کننده خطر ایجاد نماید که البته پاره ای از این شرایط برای کالاهای مختلف، یکسان هستند. باید ابعاد مساله برای مردم به روشنی تبیین گردیده و نمونه های عینی این مخاطرات بیان گردند، در نتیجه با خودداری مردم از مصرف کالاهای قاچاق، بخشی از مساله ی قاچاق خود به خود حل خواهد شد.

دارو و محصولات آرایشی قاچاق، تهدیدی بر سلامت اجتماع

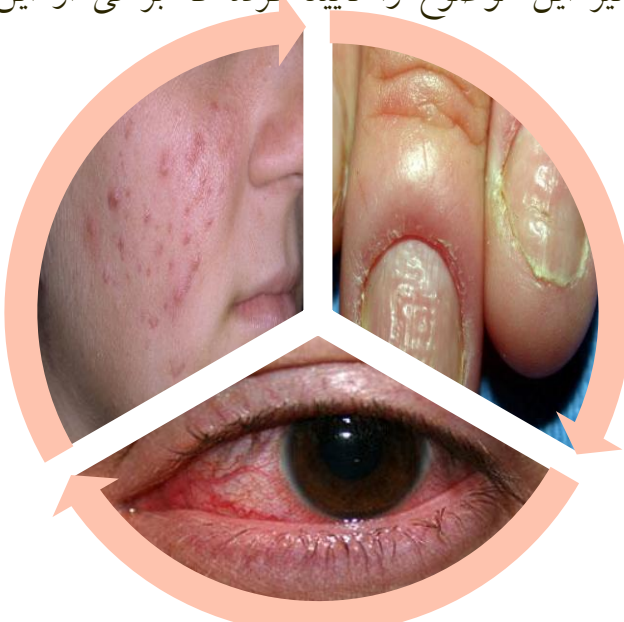
قاچاق دارو پس از مواد مخدر و اسلحه، وحشتناک ترین نوع قاچاق است، چرا که سلامتی و جان انسان ها را شدیداً" و به-سرعت در معرض خطر قرار می دهد. شاید بتوان گفت که اهمیت دارو و مصرف صحیح آن در هر جامعه ای از اهمیت تغذیه صحیح نیز بیش تر است و عوارض ناشی از سوء مصرف آن نیز خیلی زود دامن گیر فرد و اجتماع می گردد.

تقلب در تولید و عرضه نیز متأسفانه چیزی است که در بازار عرضه ی دارو به فراوانی دیده می شود. اغلب داروها، مکمل های خوراکی و لوازم آرایشی که در مقایسه با تولیدات داخلی به قیمت ارزانی در بازار قاچاق عرضه میگردند، تقلبی بوده اما در پوشش لفافی شکل و جذاب و با برندهای معروف در اختیار مشتریان قرار میگیرند. پاره ای از این قبیل کالاها فاقد ماده ی موثر بوده و چه بسا دارای ترکیبات خطرناک و نامربوط هستند. گاهی نیز با این که تاریخ واقعی اعتبار مصرف کالا گذشته اما در لفافی با تاریخ معتبر قرار داده شده است. افراد سودجو داروهای قاچاق را به طرز ماهرانه بسته بندی می کنند که حتی شناسایی آن برای متخصصان تولید دارو هم به سختی میسر است.

هم چنین به دلیل شرایط نگه داری این نوع داروها و نوع عرضه ی آن، بسیار پیش می آید که حتی دارویی فاسد به مشتری های بخت برگشته فروخته شده است. نمونه هایی از این داروها اصولاً دست ساز و فاسد هستند و از موادی نامرتب و ناسالم ساخته شده اند. مکمل های غذایی و داروهای تقویتی اغلب در این زمره قرار می گیرند و مصرف کنندگان اینگونه داروها به علت تصور اثرگذاری بیش تر این داروها نسبت به نمونه های داخلی، به خرید آن ها اقدام می نمایند.

حساسیت شایع ترین عارضه لوازم آرایشی تقلبی است. احساس سوزش و سوزن سوزن شدن در محلی که ماده آرایشی استفاده شده، شایع ترین شکایات مصرف کنندگان است. احساس سوزش و سوزن سوزن شدن در محلی که ماده آرایشی استفاده شده، شایع ترین شکایات مصرف کنندگان است. معمولاً چنین افرادی به متخصص پوست مراجعه نمی کنند و خودشان از مصرف آن محصول خاص خودداری می کنند. سایر علائم شایع عبارت اند از: قرمزی، تورم، خارش و تاول های آبدار. عوارض جانبی دیگری که می تواند در اثر استفاده از لوازم آرایش روی دهد شامل کهیر، عفونت پوست، عفونت ریشه مو،

تغییر رنگ پوست، آکنه (جوش‌های غرور جوانی)، تغییر رنگ و صدمه به ناخن و مو. عطرها سردسته‌ی حساسیت‌زاها هستند. عطرها و مواد خوشبوکننده شایع‌ترین علت ایجاد حساسیت پوستی در مواد آرایشی (حتی مرغوب‌ترین انواع آن) هستند. با توجه به قدمت برخی از کارخانه‌های خارجی در تولید مواد معطر و ادکلن و ناتوانی صنایع داخلی در رقابت با محصولات خارجی، این مواد یکی از مهم‌ترین اقلام بهداشتی و آرایشی قاچاق شده در کشور را تشکیل می‌دهند. رنگ مو یکی از بحث برانگیزترین اقلام آرایشی است. خطر حساسیت‌زایی رنگ‌های مو حتی در بهترین مارک‌ها وجود دارد اما در مورد رنگ موهای تقلبی این احتمال بسیار بیش‌تر می‌شود. ریزش مو در اثر رنگ موهای غیرمجاز تقریباً تبدیل به پدیده‌ای رایج شده است. در برخی موارد گزارش شده که فرد استفاده‌کننده مواد رنگ مو غیرمجاز به سبب مصرف این مواد پیاز موی سرش سوخته و باعث طاسی غیرقابل بازگشت شده است، یا بر اثر مصرف لوازم آرایشی غیرمجاز تاول‌هایی بر روی پوست به وجود آمده است. در بحبوحه بیماری جنون گاوی این نظریه مطرح شد که برخی از مواد آرایشی خارجی ممکن است باعث سرایت جنون گاوی شوند. مدیرکل وقت وزارت بهداشت نیز این موضوع را تایید کرده که برخی از این مواد از

فراآورده‌های دامی و حاوی اکولاژن و ژلاتین هستند که ممکن است باعث سرایت عارضه جنون گاوی شوند. احتمال این مشکل در مورد لوازم آرایش‌های تقلبی زیاد است و کارخانه‌های معتبر معمولاً دست به چنین ریسکی نمی‌زنند

بعضی مواد آرایشی دارای مقداری روغن هستند که باعث بروز آکنه در پوست‌های مستعد می‌شوند. این مواد روغنی در لوازم آرایشی غیراستاندارد به میزان بسیار بالاتری می‌رسد، به همین دلیل ایجاد جوش‌های سرسپاه و آکنه از عوارض استفاده از لوازم آرایشی غیراستاندارد است. آفلاتوکسین‌ها مواد تولید شده توسط قارچ‌ها هستند که برای حیوانات و انسان سمی هستند. آفلاتوکسین B1 شایع‌ترین نوع موجود و یکی از قوی‌ترین کارسینوژن‌ها (مواد سرطان‌زا) برای انسان محسوب می‌شود. مصرف آفلاتوکسین توسط انسان می‌تواند منجر به صدمات کبدی حاد شود. آزمایشات صورت گرفته بر روی مواد آرایشی غیرمجاز نشان‌دهنده آن بوده که میزان این ماده سمی در آنها بسیار بالاتر از حد مجاز است.

تجهیزات پزشکی نیز از اقلام عمده قاچاق به حساب می‌آیند. حجم سرمایه در گردش تولید و عرضه تجهیزات پزشکی در جهان بالغ بر ۱۶۰ میلیارد دلار است که سهم کشور ما از این میزان در سطح شبکه بهداشت و درمان حدود ۹۰۰ میلیون دلار می‌باشد و همین آمار قاچاقچیان را برای قاچاق تجهیزات پزشکی وسوسه می‌کند. انواع کالاهای طبی در حوزه پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی قاچاق می‌شوند. به صورت ریزتر سرنگ‌ها، وسایل و پروتزهای ارتوپدی، نخ جراحی، آنژیوکت‌ها، استندهای قلبی یا عروقی، داروها و سایر موارد از جمله مهمترین کشفیات قاچاق در این گروه هستند.

آمارها نشان می دهد که حداقل در بخش ارتوپدی ۳۰ تا ۳۵ درصد درمان ها با جراحی و به کارگیری ایمپلنت ها انجام می شود که یکی از فراگیرترین بخش های استفاده از تجهیزات پزشکی است و حتی عمل هایی چون دریچه های قلب، مغز، چشم، زیبایی، سرطان ها و... بدون استفاده از تجهیزات پزشکی تقریباً غیرممکن است. قاچاقچیان مرگ، این تجهیزات را با عناوین مختلف از کشورهایمانند چین، هند، پاکستان و برخی کشورهای آسیای جنوب شرقی وارد بازار می کنند و متأسفانه مصرف کنندگان تنها به دلیل ارزان قیمت بودن این اقلام آنها را خریداری جان و سلامت خود را به خطر می اندازند. به گفته ی مدیرکل امور دستگاه های اقتصادی و پیشگیری ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، میزان قاچاق کالاهای بهداشتی و آرایشی در کشور حدود ۷۵۰ میلیون دلار است. بخشی از این قاچاق کالای همراه مسافر است که از طریق سفر به مناطق آزاد و کشورهای همسایه شکل می گیرد.[۱۴]

یکی از فراگیرترین بخش های استفاده از تجهیزات پزشکی ایمپلنت ها هستند که قاچاقچیان مرگ، آنها را با عناوین مختلف از کشورهایمانند چین، هند، پاکستان وارد بازار می کنند و متأسفانه مصرف کنندگان تنها به دلیل ارزان قیمت بودن، آن-ها را خریداری کرده و جان و سلامت خود را به خطر می اندازند. سوال ۴) کدام یک از موارد تاریخ تولید و انقضا، برچسب اصالت و کشور سازنده جزو مهمترین مشخصات ضروری درج شده بر روی کالای سلامت محور نمی باشد

برچسب رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت چیست؟

بارکد میله ای، شماره بارکد جعبه
سری ساخت، تاریخ انقضا

کد ۱۶ رقمی اختصاصی برای هر
قلم
(شناسه اصالت)

برچسب رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت برچسبی است که زیر نظر سازمان غذا و دارو پس از طی مراحل (از جمله بازرسی از شرکتهای تولید کننده نصب می گردد و دارا بودن برچسب نشان دهنده اطمینان از اصالت و سلامت محصول می باشد.

چه کالاهایی دارای برچسب رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت می باشند؟

کلیه محصولات سلامت محور شامل داروها، مکمل ها، مواد غذایی، خوراکی و آشامیدنی، محصولات آرایشی و بهداشتی و ملزومات و تجهیزات پزشکی خارجی می بایستی دارای برچسب رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت باشند.

کلیه محصولات دارویی، مکمل ها، مواد غذایی، خوراکی و آشامیدنی، لوازم آرایشی و بهداشتی، ملزومات پزشکی خارجی بایستی دارای برچسب رهگیری، ردیابی و کنترل اصالت باشند.

قبل از مصرف
از اصل بودن محصول
مطمئن شوید

روشهای کنترل اصالت محصولات دارویی، مکمل ها، مواد خوراکی و آرایشی و بهداشتی خارجی

۱- تماس با تلفن گویای ۰۲۱۶۱۸۵ و اعلام کد اصالت

۲- ارسال کد ۱۶ رقمی اصالت کالا به سامانه پیامکی ۲۰۰۰۸۸۲۲

۳- رهگیری اصالت کالا از طریق ارسال کد رهگیری UID و یا کد ۱۶ رقمی اصالت کالا

در سایت WWW.TTAC.IR

۴- دریافت و نصب برنامه موبایل کاتالوگ الکترونیک و کنترل اصالت IRFDA TTAC

مراجعه به سایت WWW.TTAC.IR و یا از طریق ترم افزار اندروید ایران آپس که

بر روی تلفن همراه نصب می گردد.

بر چسب نامعتبر

الصاق این برچسب از بهمن
ماه سال ۹۳ ممنوع می باشد

چرا مصرف کالای قاچاق ممنوع می باشد

- ۱- کالای قاچاق به اقتصاد کشور ضرر زده و موجب تعطیلی کارخانجات و بیکاری جوانان می گردد
- ۲- سلامتی جامعه را به خطر انداخته و باعث ایجاد بیماری، عوارض پوستی، سزطان ... در فرد می شود
- ۳- وجود خطر بیوتروریسم: گاهی دشمنان ایران و استکبار جهانی برای ضربه زدن و ممانعت از پیشرفت کشور با بکار بردن مواد نامرغوب در ساخت فرآورده های سلامت و آلوده. ساختن آنها به مواد سمی و خطرناک سعی دارند که سلامت جامعه را تهدید نمایند برخی از مواد سمی تاثیر منفی خود را بتدریج و در طی سالیان بر روی بدن گذاشته و ایجاد سرطان یا سایر بیماریهای لاعلاج می نمایند
- ۴- بدلیل نبود اطلاعات علمی و فنی دقیق از وضعیت تولید در منبع نحوه مسیر حمل و نقل، نگهداشت و توزیع و عرضه این اقلام لذا با توجه به احتمال هرگونه تقلب یا فساد در تولید اینگونه اقلام و تشکیل مواد سمی و خطرناک و بویژه بروز مواردی نظیر بیوتروریسم توصیه نمی شود

نتیجه گیری

مبارزه با پدیده قاچاق کالا و پیش گیری از مصرف کالاهای قاچاق در جامعه تنها از نظر اقتصادی اهمیت ندارد . قاچاق کالا ضمن این-که به تولید ، اشتغال و درآمدهای دولت ضربه می زند ، سلامت و بهداشت جامعه را نیز به خطر می اندازد . کالاهای قاچاق غالباً بی-کیفیت و غیراستاندارد هستند چراکه انگیزه سودجویی ایجاب می کند تا قاچاقچیان در انتخاب کالای مورد نظر تنها به قیمت پایین آن توجه داشته باشند . شرایطی نیز که این کالاها تا مقصد طی می-کنند به لحاظ پنهان-سازی و مخفی کاری در انجام رویه قاچاق، شرایط ویژه ای است که آن هم خود در فاسد شدن کالا و ایجاد خطرات بهداشتی موثر است. با توجه به اهمیتی که بهداشت و سلامت اجتماع در نظر آحاد جامعه دارد ، بی جهت نیست که مبارزه با پدیده ی قاچاق امری مقدس و وظیفه ای همگانی تلقی می گردد . از این رو بر هر شخصی از افراد جامعه تکلیف است تا در راستای حفظ سلامت خود و هموعان خویش از هر کوشش برای پیشگیری از خرید و مصرف کالای قاچاق دریغ ننموده و در جهت مبارزه با این پدیده نامیمون تلاش نماید .

مراقب کالاهای آرایشی و بهداشتی تقلبی و قاچاق باشیم

معاونت غذا و دارو
دانشگاه علوم پزشکی
شاهرود

GTN 626122
UID 1234567890
LOT 95ABC56
EXP 2014/07/0

Web : www.ttac.ir
Tel : 021-6185
SMS : 20008822

چگونه از
اصل بودن
کالای خود
مطمئن شوید؟

روی کد برچسب کالا را بخراسید
کد روی محصول را به شماره
۲۰۰۰۸۸۲ ارسال کنید

با دریافت پاسخ مناسب در
کمال اطمینان خرید کنید